

Управління культури, національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації
Обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна

«Рідний край, де живемо, Україною звемо»

Рекомендаційний анований список літератури
для учнів 1-4 класів

Миколаїв, 2021

016:821:39

Р49

Укладач Н. В. Щука

Редактор О. К. Карпенко

Відповідальна за випуск Т. А. Жайворонок

«Рідний край, де живемо, Україною зємо»: рекомен. аот. список
для учнів 1-4 класів / Миколаївська обл. б-ка для дітей ім. В. О. Лягіна;
уклад. Н. В. Щука. – Миколаїв, 2021. - 36 с.

Рекомендаційний аотований список присвячено творам літератури, на сторінках яких дія відбувається на території України.. Головними героями творів виступають відомі історичні особистості, що внесли величезний вклад у подальший розвиток України і її незалежності. Серед видань, рекомендованих до читання, можна знайти книги фентезійні, історичні.

*До нас журавлик прилітав,
Він гарні віршики читав
Про синє небо і весну,
Про Чорне море і Десну,
Про Україну – рідний край...
Ти ще раз, друже, прилітай!*
Ігор Січовик

Дорогі друзі!

Україна — це тихі води і ясні зорі, зелені сади, білі хати, лани золотої пшениці.

Україна — розкішний вінок із рути і барвінку, що над ним світять золоті зорі...

Наші степи, долини, переліски. Скільки тут краси і яка вона різноманітна! Яке багатство барв, кольорів, відтінків!

Поле жовте, аж очам боляче. Стиглий колос гнеться під вітром, сполохана хвиля біжить від краю до краю. А над цим — переливчаста пісня жайворонка, що лине десь у високості, в мерехтливому мареві. А вздовж річки зеленіють садки. Виглядають з них білі хатки-писанки. А як гарно на квітучому лузі! Зачаровано вбираєш зором багатобарв'я кольорів і ніжну зелень трав, і переливне буяння квіту, і казкові бризки сонця.

Яка ж гарна наша Україна! Вона надихає поетів, письменників, дослідників краю і науковців до написання творів, присвячених їй!

Багато творів, присвячених Україні, можна зустріти на бібліотечних полицках. Саме тому, ми вирішили допомогти вам у пошуках літератури і створили цей рекомендаційний анотований список для учнів 1 - 4 класів «Рідний край, де живемо, Україною звемо».

З його допомогою ви познайомитесь з художньою і науково-популярною літературою, що є у фондах нашої бібліотеки. Також тут ви знайдете цікаві завдання, серед яких кросворд, головоломки і ребуси, які вам неодмінно сподобаються.

Матеріали розміщено за такими розділами:

1. Художня література
2. Науково-популярна література
3. Фольклор
4. Цікаві завдання

Вся інформація в розділах розташована за алфавітом авторів або назв книг

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА

Краса України з давнини надихала творчих людей на написання картин, художніх творів, поетичних рядків, присвячених їй. Саме такі твори і зібрані в наступному розділі, але тут ви зустрінете не лише красу природи, а й твори на екологічну тематику. Також тут ви зустрінете як фентезійні твори, так і ті, дія яких відбувається реальному часі.

Верховень В. Місто Левів : вірш / В. Верховень // Пізнайко. - 2019. - № 8. - С. 17.

Вірш про місто Львів , де на вс чекають дивовижні будинки.

Верховень В. Сорочинський ярмарок : вірш / В. Верховень // Пізнайко. - 2019. - № 8. - С. 26.

«Гайда у Сорочинці - на ярмарок!» - кличе автор віршика.

Вишиванка для сонечка : збірка творів сучасних українських авторів для дітей : [для дошк. та мол. шк. віку] / уклад. Е. І. Заржицька ; худож. Е. О. Гринько. - Харків : Юнісофт, 2018. - 224 с.

Свої тексти для збірника надали понад 70 сучасних письменників, які мешкають не тільки на теренах України, а й за кордоном — у США, Македонії, Ізраїлі, Чехії. Дружний колектив авторів сподівається, що «Вишиванка для сонечка» сприятиме розвитку вашого інтересу не тільки до української літератури, а й до найважливіших викликів сьогодення.

Героям слава! : розповіді для дітей про героїв фронту і тилу : [для дітей мол. шк. віку] / упоряд. О. Давидова ; худож. Х. Лукащук. - Київ : Мамине сонечко, 2016. - 48 с.

Оповідання в цій книзі – художні твори. Вони не зовсім збігаються в усіх деталях з реальними історіями. Але в них завжди є повага до героїв, які захищають нашу Батьківщину і захоплення їхньою боротьбою.

Горовий Г. Сталося такої днини : вірш / Г. Горовий // Пізнайко. - 2019. - № 8. - С. 5.

Віршик про село Трипілля, що розкинулося серед зеленого довкілля.

Грушко-Колінько З. Хто ти рослинко, як тебе звати? : [вірші : для дітей дошк. та мол. шк. віку] / З. Грушко-Колінько ; худож. Л. Білокриницька. - Київ : ТОВ "Гамазин", 2018. - 64 с.

Книжка розрахована на дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, які активно пізнають навколишній світ. Найперше, - це світ рослин, який є основою природного середовища - дерева, трав'янисті рослини, кущі. Їх вигляд, призначення, квітування, плодоношення викладено в коротких віршах та малюнках.

Дерманський С. Танок чугайстра : [повість : для мол. та серед. шк. віку] / С. Дерманський ; худож. О. Шикура. - 3-тє вид. - Вінниця : Теза, 2019. - 156 с.

Уночі, посеред лісових нетрів, ти стоїш і з останніх сил стискаєш у долоні квітку папороті. А довкола все кричить, виє, насуває... Саме така ніч випала Іванкові, Лільці й Васькові, коли вони пішли до лісу рятувати. . знайомого чугайстра.

Дідух-Романенко С. Пишаюся, що я українець: розповідь / С. Дідух-Романенко // Пізнайко. - 2020. - № 8. - С. 18-20.

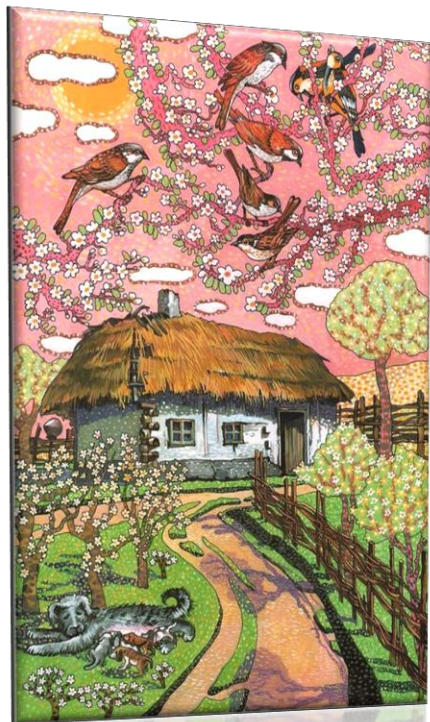
Під час футбольного матчу хлопці побачили у одного зі своїх товаришів напис «Пишаюся, що я українець». Команда почала міркувати, ким може пишатися наша держава.

Дідух-Романенко С. Я люблю Карпатські гори : вірш / С. Дідух-Романенко // Пізнайко. - 2021. - № 5. - С. 7.

Маленький віришок про любов до подорожей Україною.

Завалій Є. Це всі ми : повість : для мол. та серед. шк. віку / Є. Завалій ; худож. М. О. Фоя. - Чернівці : Чорні вівці : Книги-XXI, 2020. - 96 с.

Книга піднімає болючі питання екології та охорони навколишнього середовища. Вчить дітей бережливо ставитись до природи та її ресурсів, сортувати сміття, а не викидати його "де попало", щоб це не призвело до екологічної катастрофи. Повість вміщує в собі також чудові ілюстрації.

Закалюжний Л. Олешківські піски : вірш / Л. Закалюжний // Пізнайко : Дитячий ігровий журнал. - 2017. - № 4. - С. 2.

Щоб побачити пустелю, необов'язково їхати до спекотних далеких країв. В Україні також є пустельна місцевість - Олешківські піски. Саме цій дивовижі і присвячено вірш відомого поета.

Качан А. Л. За нашим садом грає море : лірика, ігрова поезія : для мол. шк. віку / А. Л. Качан ; худож. К. Лавро ; передм. автора. - Київ : Веселка, 2016. - 96 с.

До книжки сучасного українського письменника увійшли ліричні твори. Поряд із лірикою вміщено сюжетні твори з прикметами сьогодення, кращі зразки новітньої ігрової поезії та етнопоезії : модернізовані вірші-безконечники, по-новому переосмислені фольклорні твори, вірші-розіграші.

Кирпа Г. М. Дивний лис і дивний ліс : зелені віршенята для мене, мами й тата : [для дітей дошк. та мол. шк. віку] / Г. М. Кирпа ; худож. А. Хоменко. - Харків : Крокус, 2019. - 32 с.

Найцікавіше у поезії що? Правильно, – ДИВО! Відкриття неймовірного й неочікуваного у, здавалося б сто разів баченому, у звичайних словах, які раптом перетворюються на казку й відкривають у тобі «інший» незвичайний «погляд на світ». Саме такою – чарівною та поетичною! – є оця книжечка, прочитавши яку, ти сам почувеш, як перешіптуються липи, маленька ромашка цікавиться, чи гарно на ній зблискає росичка, а гриб вперто тримається свого місця, бо саме тут він зростає!

Луцевська О. В. Авіа, пташиний диспетчер : повість : для дітей мол. шк. віку / О. В. Луцевська ; [худож. В. Борігард ; ред. О. Мовчан]. - Київ : Грані-Т, 2015. - 92 с.

У книзі цікава форма викладу історії – її окремі частини подаються, як журнальні статті (написані птахом – місцевим журналістом). На кожній сторінці є яскраві чудові ілюстрації, що надзвичайно гарно доповнюють історію. Авіа виглядає модним і сучасним птахом. Гарна книжечка для всіх тих, хто цікавиться небом, польотами, захоплюється справжньою дружбаю, вірить в себе і в жодному разі не відступає від своєї цілі.

Майданович Т. В. Країна Україна : вірші для дітей дошк. та мол. і серед. шк. віку / Т. В. Майданович ; передм. Л. І. Андрієвського ; іл. І. Е. Хомчак. - Київ : Криниця, 2016. - 120 с.

Україна — казкова країна, в якій ми живемо. Тут все оповито любов'ю та турботою. Вона квітує в уяві та приходить у кожне людське серце. Саме тому з'явилися ці казкові віршики, доповнені колоритними ілюстраціями. Вони захоплюють своєю життєвою правдою, яка в своїх почуттях, вчинках та подіях поєднана з казковістю.

Малик Г. М. Вуйко Йой і Лишиня : фентезі для найменших : [для мол. шк. віку]. Кн. перша / Г. М. Малик ; худож. Г. Олійко. - 4-те вид., перевид. - Київ : Каламар, 2017. - 128 с.

Перша книга трилогії про пригоди вуйка Йоя та його друзів відомої української письменниці Галини Малик розкриє вам чарівний світ музею просто неба - сканзену. Веселі пригоди казкових героїв навчать вас, малята, цінувати і любити дружбу та культурно-мистецькі надбання українського народу, а казки мудрого Йоя виховуватимуть у них кращі людські риси.

Малик Г. У Карпатах : вірш / Г. Малик // Пізнайко.-2020.- № 8. - С. 9.
Віршик про особливі гори нашої країни.

Мачула О. М. Криничний журавель : [вірші : для дітей дошк. та мол. шк. віку] / О. М. Мачула ; худож. С. Туз. - Миколаїв : Іліон, 2020. - 40 с. : іл.

"Криничний журавель" - цикл весело-пізнавальних поезій Олександра Мачули, в якому йдеться про подорож малого героя в село до дідуся та бабусі під час літніх канікул. Це друга книга автора для дітей із серії "Чарівна веселка".

Мельник П. П. Дивовижна подорож Соні й Асі на Козацьку Січ : [дитяча пригодницько-фантастична повість : для дітей мол. шк. віку] / П. П. Мельник ; передм. автора ; худож. Ф. Ф. Лагно. - Кропивницький : ТОВ "Імекс-ЛТД", 2019. - 100 с.

Як звичайний збірник маминих рецептів міг стати чарівним? Як звичайна дівчинка Софійка опинилася так далеко від рідного дому й стала учасницею незвичайних і небезпечних пригод і коли вони завершаться? Як звичайна кішка заговорила і як козаки можуть товаришувати з вовками?

Мензатюк З. З. Зварю тобі борщику : [казки : для дітей мол. шк. віку] / З. З. Мензатюк ; іл. Олесі Магеровської ; літер. ред. М. Савка. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. - 60 с.

У цій книжечці всі казки не лише веселі й цікаві, а ще й дуже смачні. Бо коли їх читаєш, то слинка котиться. І відразу хочеться разом з Олесею та Івасем, героями цих казок, скуштувати запашного борщу, смачнющих вареників, солодких млинців та інших українських страв, які живуть не лише на вашому столі, а й у казці.

Мензатюк З. З. Київські казки : [для дітей мол. і серед. шк. віку] / З. З. Мензатюк ; худож. Е. Є. Флерова. - Харків : Ранок, 2017. - 112 с.

Київ казковий, коли світиться білими свічками каштанового цвіту, казковий у пахоцах лип та акацій, казковий у розливах купальських пісень, у тихому сяйві осіннього листя й золотoverхих соборів. У ньому досі є урочище Кожум'яки, те саме, де жив Кирило Кожум'яка, і тече річка Либідь, і височіють гори Хоревця, Щекавиця й Старокиївська, на яких збудували місто легендарні князі, й здіймаються довкола нього загадкові двотисячолітні Змієві вали...

Мензатюк З. З. Чарівні слова : казочки про мову : [для дітей дошк. та мол. шк. віку] / З. З. Мензатюк ; худож. К. Коляджин. - Чернівці : Букрек, 2016. - 48 с.

Можна гратися зі звуками, буквами та словами і при цьому добре засвоювати український правопис. Про незвідані таємниці рідної мови йдеться у казочках про мову від Зірки Мензатюк.

Міхаліцина К. В. Квіти біля четвертого : [оповідання : для мол. та серед. шк. віку] / К. В. Міхаліцина ; худож. К. Борисюк. - Київ : Портал, 2020. - 48 с.

За чим так тужить прабабуся, щось видивляючись із вікна багатопoverхівки? Вона назавжди покинула свій дім деś на квітучому Поліссі. Катастрофа відібрала не тільки оселю, а

й життя близької людини — як іще безліч життів. Вона збирає трави, що пахнуть рідними краями, й береже спогади, якими поділиться з правнучкою.

Міхаліцина К. В. Хто росте у лісі : [літер.-худож. вид. : для дітей дошк. та мол. шк. віку] / К. В. Міхаліцина ; худож. оформ. О. Були ; [гол. ред. М. Савка]. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2019. - 40 с.

Це цілком звичайна історія про те, як буркотливий борсук і бешкетні білки світ..., тобто рідний ліс, - рятували. Але також і про те, скільки відтінків має осіннє листя буків і грабів, як готуються до зими ялина й модрина, чи мох дубовий – насправді мох і чому не можна палити сухостоїв, навіть якщо здається, що там ніхто не живе.

Незалежність України : [збірка : для дітей мол. шк. віку] / упоряд. В. Дорошенко; худож. О. Білоус. - Київ : Мамине сонечко, 2016. - 48 с.

Оповідання та віршики про рідний край; історичні матеріали про створення Конституції України, про найдавніші назви нашого краю; цікаві факти про українську мову.

Повх А. Де шукати диво : [оповідання : для дітей дошк. та мол. шк. віку] / А. Повх ; худож. В. Ю. Скаканді. - Харків : Ранок, 2018. - 16 с.

Візьми в руку крихітний чарівний камінчик з дірочкою - курячий бог - і подивися крізь нього на світ навколо! Можливо, ти зможеш побачити свою мрію... Такий саме камінчик допоміг Ксенії вирушити в подорож Україною. Чарівні Карпати і велична Софія Київська, затишна "Софіївка" і витончене "Ластівчине гніздо" - наша країна чудова і мальовнича!

Пчілка О. Олена Пчілка - дітям : [вірші, казки, оповідання, фольклорні записи, байки : для дітей мол. та серед. шк. віку] / О. Пчілка ;

упорядкув., передм. В. Комзюк, Н. Пушкар ; худож.-оформ. Д. Маковецька. - Львів : Апріорі, 2015. - 76 с.

Ця книга вводить в чарівний поетичний світ Олени Пчілки. До збірки увійшли вірші, казки, оповідання, байки та фольклорні записи, які неодмінно вам сподобаються. Книга адресована дітям, батькам, учителям та усім, хто шанує творчість однієї з перших українських письменниць.

Ра Л. Щоденник котячих мандрів : [літер.-худож. вид. : для мол. та серед. шк. віку] / Л. Ра ; мал. автора. - Київ : ТОВ "Новаторфільм", 2016. - 156 с.

«Щоденник котячих мандрів» — це нотатки непосидючого кота, який любить подорожі та відкриття. Відвідуючи різні куточки України, кіт дізнається багато чого цікавого з історії того чи іншого краю, слухає легенди, знайомиться з мешканцями. І, звісно, щоразу потрапляє у неймовірний вир пригод.

Радковець П. Таємниці Львівських Левів : [казки : для мол. та серед. шк. віку] / П. Радковець, І. Радковець ; намалювала І. Ключковська. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. - 48 с.

Книжка авторських легенд-казок відомих у Львові гідів – братів Івана і Петра Радковців. Читачі довідаються, чому годинники на вежах і ратуші у Львові показують різний час, як двоє братів шукали на дні львівських ставків скарб свого батька, що сталося зі скупим Мартином та де можна знайти легендарний меч майстра Шварна.

Рутківський В. Г. Бухтик з Тихого затону : казкова повість : [для дітей мол. шк. віку] / В. Г. Рутківський ; худож. Р. Попський. - Вид. друге. - Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. - 240 с.

Сергійко з друзями, які відпочивають у лісовому санаторії, придумали для захворілої дівчинки Олі казку. Проте вони й не підозрюють, що

вигадані ними водяники, лісовики й русалки живуть насправді... Захоплива казкова повість лауреата Шевченківської премії Володимира Рутківського про зворушливу дружбу школярів Сергійка й Олі з дивовижним підводним створінням Бухтиком.

Рутківський В. Г. Щирик зі Змієвої гори : казкова повість : [для дітей мол. та серед. шк. віку] / В. Г. Рутківський ; худож. І. Михайлян. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2018. - 256 с.

Кожні чотириста літ прокидається страшний Змій Гориневич і вирушає на полювання. Разом зі своїм другом Костієм Безсмертним вони не тільки розбишакують по довколишніх горах, а й викрадають хлопця, який приїхав у гості до карпатських родичів. На допомогу людській дитині приходять герої з попередніх казок Володимира Рутківського.

Сербул В. Сповідь доньки України: вірш / В. Сербул // Колосочок. - 2021. - № 13/16. - С. 16.

Вірш учениці 8 класу Доманівської школи на Миколаївщині про рідний край.

Січовик І. П. Неймовірні пригоди барона Мюнхгаузена в Україні : [літер.-худож. вид.] / І. П. Січовик. - Київ : [б. и.], 2004. - 336 с.

Яких тільки пригод не зазнав славнозвісний барон Мюнхгаузен! Чимало їх вийшло з-під пера німецьких письменників Р. Распе, Г. Бюргера та К. Иммермана. Чимало, але не всі, оскільки зовсім недавно український письменник Ігор Січовик визволив із-під архівного пилу новий рукопис про неймовірні пригоди всесвітньовідомого оповідача, що трапилося з ним в Україні за часів козаччини!

Скуратівський В. Т. Погостини : оповідання : [для мол. та серед. шк. віку] / В. Т. Скуратівський ; худож. О. В. Чичик. - Київ : КМ-БУКС, 2017. - 128 с.

Книга відомого українського народознавця Василя Скуратівського присвячена традиціям та звичаям українців у різні пори року.

Славна О. Зорійчин дивоцвіт : казки : для дітей дошк. та мол. шк. віку / О. Славна ; худож.: У. Ткаченко, Н. Макаєва. - Миколаїв : Іліон, 2021. - 28 с.

Збірка "Зоряйчин дивоцвіт" миколаївської письменниці Ольги Славної адресована дітям молодшого шкільного віку і складається з трьох казок. Всі вони можуть бути окремими творами, але пов'язані між собою головною героїнею Зорійкою, яка була засіяна в благодатний ґрунт на Землі і проросла в стежу прекрасною квіточкою, не схожою на жодну земну.

Ткачук Г. С. Білка Квасоля та Опівнічний Пожирака : [повість : для мол. та серед. шк. віку] / Г. С. Ткачук ; худож. Н. Кащак. - Харків : Ранок, 2019. - 72 с.

У стародавньому Києві на Подолі жила собі дівчинка на ім'я Квасоля. У ті часи багато хто з киян умів перетворюватися на тварин чи птахів. Квасоля була білкулакою, бо перекидалася на білку. Якось у Києві з'явився таємничий невловимий злодій — Опівнічний Пожирака. Квасолин тато — відьмак Буряк, вирішив знайти спосіб відлякати ненажеру. Небезпечними й химерними околицями Києва Квасоля разом із бузиновим чоловічком Патикославом вирушають на пошуки інгредієнтів для чарівного зілля Буряка.

Українка Л. Леся Українка - дітям : [вірші, казки для дітей, уривки з поем, драматичних творів : для мол. та серед. шк. віку] / Леся Українка ; упорядкув. та передм. Д. І. Іваницької. - Львів : Апріорі, 2015. - 64 с.

Книга вводить читача в чарівний поетичний світ Лесі Українки. До збірки увійшли вірші та казки для дітей, а також уривки з поем, драматичних творів.

Фіалко Н. І. Літні забави : [повісті : для дітей мол. шк. віку] / Н. І. Фіалко ; худож.: О. В. Золотник, С. Радчук. - Тернопіль : Навч. книга-Богдан, 2019. - 120 с.

Ці повісті — перша книга відомої романістки, присвячена дітям. Авторка часто спілкується з онуками, знає запити, вподобання, звички дітей, вміє проникливо, дотепно й правдиво зобразити їхній світ.

Ходко А. Казки нічного саду : [для дітей дошк. та мол. шк. віку] / А. Ходко ; худож. О. Петришак. - Київ : Зелений пес : ТОВ "Гамазин", 2020. - 32 с.

Є садочок, у якому ростуть не тільки квіти — там виростають красиві казки. Про мрії Зірки і Яблуньки, про таємницю світла Нічника, про квіти, які вирішили не спати до ранку. Дивовижні трапляються не за сімома морями — вони ховаються зовсім поруч!

Цілик І. А. Місторія однієї дружби : пригодницька повість : для дітей мол. шк. віку / І. А. Цілик ; худож. М. Рудська. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2016. - 128 с.

Ця історія сподобається всім українцям, особливо тим, хто мешкає в столиці. Бо саме Київ є центральною фігурою в повісті «Місторія однієї дружби». «Він», точніше «Його» голос супроводжує головну героїню Таню впродовж всієї книжки. Саме «Він» є найкращих екскурсоводом, гідом, бо переповідає найбільш чарівні, дивні й неймовірні таємничі історії про Себе.

Чуб Н. В. Дивовижні відкриття ведмедика Санні в лісі : [літер.-худож. вид. : для дітей дошк. та мол. шк. віку] / Н. В. Чуб ; худож. І. А. Морозова. - Харків : Ранок, 2018. - 48 с.

Головний герой цієї книжки - маленький допитливий ведмедик Санні. Щодня він здійснює дивовижні відкриття в рідному лісі. Разом із ним ви дізнаєтесь, для чого їжачкові колючки, хто найліпше бачить у темряві, хто в лісі всім спати, і ще багато цікавих фактів про життя лісових мешканців.

Чумарна М. І. Цей казковий світ. Таємниці рідного краю : для мол. та серед. шк. віку / авт.-упоряд. М. І. Чумарна ; худож. оформ. М. П. Михайлюк. - Львів : Світ, 2018. - 156 с.

“Цей казковий світ” - різноманітна за змістом і пізнавальна за художнім оформленням книжка. Подаються відомості з історії та природи рідного краю, зокрема, про старовинний Львів і колись повноводу річку Полтву, що тепер захована під землею, цікавинки з різних галузей знань, що заохочують до самотійного опрацювання енциклопедичної інформації і творчості.

Шевченко Т. Г. Дитячий Кобзар : [вірші : для мол. і серед. шк. віку] / Т. Г. Шевченко ; упоряд. З. З. Мензатюк ; худож. М. Михайлошина. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. - 64 с.

Це не просто збірка найвідоміших віршів Тараса Шевченка, а художнє видання з яскравими ілюстраціями. Картини Марини Михайлошиної підкреслять слова Великого Кобзаря та привернуть вашу увагу. Тут і українське село з біленими хатами, і козак, що збирається у довгу дорогу, і, звичайно, кобзар, що на кобзі грає та пісні про славетне минуле.

Шевчук Г. Я. Легенди України : [для мол. та серед. шк. віку] / авт.-упоряд. Г. Я. Шевчук ; худож. Є. Ю. Щепкін. - Київ : Аконіт, 2008. - 96 с.

Український народ з покоління в покоління творив книгу життя, в якій заклад універсальні знання про світоустрій, дивовижність природи, навколишню дійсність, побут людини. Частина

цих знань в органічній єдності з народними уявленнями, домислом та вигадкою дійшла до нас в одному із найяскравіших жанрів фольклору - легендах

Шкляр В. М. Василькова таємниця : оповідання : [для дошк. та мол. шк. віку] / В. М. Шкляр ; худож. К. Лавро. - Львів : Література та мистецтво, 2018. - 84 с.

Це видання презентують наймолодшим читачам два видатні митці – письменник Василь Шкляр та художник Кость Лавро. Дитячий світ – то суцільні дива та неймовірні пригоди. І якими ж яскравими вони постають в оповідках автора знаменитого «Чорного Ворона» під пензлем одного з найкращих європейських ілюстраторів.

Я все люблю в своїм краю : оповідання, казки, вірші : [для дітей дошк. та мол. шк. віку] / упоряд. Г. М. Кирпа ; худож.: К. В. Самойлов, Л. В. Белякова. - Харків : Белкар-книга, 2016. - 64 с.

Ця книжка — про нашу рідну землю Україну, про її неповторну красу і національні символи. До неї увійшли твори і українських класиків, і сучасних письменників, які навчають вас любові до Батьківщини, що для кожного має стати єдиною і святою.

Науково-популярна Література

За останні десятиліття наука зробила крок далеко вперед. Все частіше з'являються науково-популярні видання для дітей, в яких у доступній формі розповідається про різні факти та явища. Така література здатна надихнути маленьких читачів, прищепити їм любов до Батьківщини, розширити кругозір, допомогти дізнатися багато нового і, можливо, навіть визначитися з вибором майбутньої професії чи покликання.

Вздульська В. Р. Велике перевтілення : наук.-попул. вид. : для дітей мол. шк. віку / В. Р. Вздульська ; худож. О. Музиченко. - Харків : Крокус, 2019. - 24 с.

Жук-олень - найбільший жук України. За своє життя цей красень зазнає дивовижних перевтілень. Готові вирушити в лісову мандрівку разом із ним? Захоплива історія, барвисті ілюстрації та цікаві факти цієї пізнавальної книги допоможуть вам більше дізнатися про чарівний світ природи та її мешканців.

Вздульська В. Р. Українські дикувиська : [наук.-попул. вид. : для мол. та серед. шк. віку] / В. Р. Вздульська ; [наук. ред. А. Вейбер ; літ. ред. Б. Матіяш] ; худож. М. О. Фоя. - Київ : Портал, 2020. - 64 с.

У давні-предавні часи на місці майбутньої Одеси жили страуси, а в майбутньому Києві — крокодили. Не вірите? Упродовж тисячоліть змінювався клімат і ландшафт країни Україна. Різні біологічні види з'являлися, видозмінювалися, переміщувались і вимирали. Ця книжка

розповідь про десятки доісторичних тварин, які жили на території сучасної України.

Гордієнко М. Міста України : книга-подорож : 41 віконечко із цікавими фактами : [для дітей дошк. віку] / М. Гордієнко ; худож. О. І. Сидоренко. - Харків : Ранок, 2019. - 16 с.

Від міста до міста подорожуємо легко! Це книжка-подорож українськими містами. Вона проведе вас відомими старовинними та сучасними вулицями, покаже незвичайні будинки й пам'ятки. Зазирніть у віконця! Вам відкриються цікаві факти й легенди з минулого та сьогодення.

Допитливій малечі про цікаві речі. Подорож по Україні : [наук.-попул. вид.] : для мол. та серед. шк. віку / упоряд. А. Третьак. - Київ : АВІАЗ, 2013. - 168 с. *Віковічні гори та швидкоплинні річки, темні печери і широкі степи, розкішні палаци, нездоланні замки... Ви*

любите подорожувати; відкривати для себе нові місця, дізнаватися про їхню історію, уявляти їхнє майбутнє? Тоді ця книга для вас!

Зав'язкін О. В. Велика книжка. Рослинний світ України : [попул. вид. : для мол. та серед. шк. віку] / О. В. Зав'язкін ; іл. матеріал Д. С. Турбоніст. - Київ : КРИСТАЛ БУК, 2016. - 16 с.

Рослинний світ України надзвичайно багатий. У нашій країні ростуть прекрасні квіти, трави, дерева. У цій книжці популярно розказано про різноманітні рослини, що представляють вітчизняну флору. Яскраві фото чудово доповнюють видання. Книга адресована допитливим дітям і їхнім дбайливим батькам

Іваницька Д. І. Дітям про Україну : [літер.-худож. вид. : для мол. та серед. шк. віку] / Д. І. Іваницька ; [ред. О. Волосевич, І. Лемко]. - Львів : Апріорі, 2016. - 56 с.

Книга запрошує до захоплюючої мандрівки Україною. Ви побуваєте в різних куточках нашої Батьківщини, побачите, якою гарною є українська земля, яку багату і цікаву історію мають її міста і села. Нехай ваша мандрівка сторінками книги стане першим кроком до пізнання рідної землі, її історії та сьогодення. Гарного вам читання!

Ільченко О. Г. Дерева : [наук.-попул. вид. : для серед. та ст. шк. віку] / О. Г. Ільченко ; ред. І. М. Андрусяк. - Київ : Грані-Т, 2010. - 72 с.

Книга про дерева ? Дивний задум, та лишень із першого погляду. Справді, ми настільки звикли до цих велетенських рослин, так призвичаїлись бачити їх повсюдно, що, як правило, не задумуємось не лише про їх назву, а й навіть про вік. Не кажучи вже про те, як і коли вони з'явилися отут - край дороги, біля будинку, за перехрестям.

Ільченко О. Г. Риби річок та озер : [наук.-попул. вид. : для дітей серед. та ст. шк. віку] / О. Г. Ільченко ; худож. І. Леві ; літер. ред. І. Андрусяк. - Київ : Грані-Т, 2010. - 88 с.

У цій книзі для дітей та їхніх батьків ідеться про надзвичайно цікавих тварин – кісткових риб, точніше, про тих, що живуть у річках, озерах і ставках нашої країни.

Ільченко О. Г. Наші птахи : круки, шуліки, мартини та інші птахи України : розповіді для дітей та батьків : [наук.-попул. вид. : для дітей серед. та ст. шк. віку] / О. Г. Ільченко ; худож. І. Землянських ; літер. ред. І. Андрусяк. - Київ : Грані-Т, 2010. - 80 с.

На теренах нашої батьківщини мешкає приблизно 300 видів птахів. Письменник Олесь Ільченко та художник-орнітолог Ігор Землянський яскраво відобразили життя та особливості 30 із 300 видів рідних для України пташок, об'єднавши за ареалом життя : степ, гори, ліс, водойми та міста.

Каспарова Ю. В. Мандруємо Україною : [наук.-попул. вид. : для дітей дошк. та мол. шк. віку] / Ю. В. Каспарова ; худож. К. Ю. Рубан. - Харків : Ранок, 2016. - 96 с.

Чи знали ви, що найдовша в Європі набережна знаходиться саме в Україні? Ні? А тепер знаєте! Кумедні Лисеня й Вовченя в ігровій формі познайомлять вас з культурою, історією, народним побутом та географією нашої країни.

Коршунова А. Казкове місто Суми : [наук.-попул. вид. : для мол. та серед. шк. віку] / А. Коршунова ; худож. С. Качуровська. - Київ : Час Майстрів, 2017. - 88 с.

Усі ми мріємо про далекі мандрівки, сподіваючись на неймовірні відкриття. Але, ставши навшпиньки й зазираючи за горизонт, ми зовсім не помічаємо скарбів, які чекають на нас просто тут, за порогом. Аби вирушити в цікаву подорож, потрібно зовсім небагато: вийти з дому, розширитися, придивитися й більше дізнатися про все, що вас оточує.

Кочубей С. Сюрприз для сов : наук.-попул. вид. : для дітей мол. шк. віку / С. Кочубей ; худож. Ю. Шалімова. - Харків : Крокус, 2019. - 24 с.

У сірих сов клопоту, як у людей. Зустріти пару, вполювати здобич, знайти житло... Але що робити, якщо усі дупла зайнято? Вирушайте разом з сірими совами на пошуки домівки! Захоплива історія, цікаві факти й барвисті ілюстрації цієї пізнавальної книжки допоможуть дітям і дорослим більше дізнатися про чарівний світ природи та її мешканців

Краса нерукотворна // Пізнайко. - 2020. - № 8. - С. 4-5.

Природа - дивовижна майстриня! Поглянь, які шедеври вона створила! І все це ще в Україні!

Крилаті чемпіони // Пізнайко. - 2021. - № 4. - С. 6-7.

Найбільші, найвищі, найголосистіші птахи України.

Луцевська О. В. Мама прийшла! : наук.-попул. вид. : для дітей мол. шк. віку / О. В. Луцевська ; худож. М. О. Фоя. - Харків : Крокус, 2019. - 24 с.

Рись - дивовижний і загадковий звір, який мешкає в Карпатах, на Поліссі та в інших місцях України. Це справжня хижаčka, але життю її також загрожує небезпека. Коли рись дбає про малих рисенят, вона завжди насторожі. Готові підглянути за турботливою мамою-риссю та її грайливими малюками? Захоплива історія, цікаві факти й барвисті ілюстрації допоможуть вам дізнатися більше про чарівний світ природи та її мешканців.

Міхаліцина К. В. Говерла : [наук.-попул. вид. : для дітей мол. шк. віку] / К. В. Міхаліцина ; худож. С. Я. Балух. - Харків : Крокус, 2019. - 24 с.

Говерла — найвища гора України. На її вершині щороку піднімається сила-силенна людей. Але що ще ми про неї знаємо? Звідки походить її назва, куди біжить Прутський водоспад, чому так важливо не витоптувати гірських схилів? Історія, розказана від імені гори, цікаві факти й дивовижні ілюстрації занурять вас у розмаїтий світ говерлянських мешканців і нагадають, що все довкола має свій неповторний голос. Навіть каміння.

Панаріна І. ПтахАбетка. Українські пернаті : [наук.-попул. вид. : для дітей дошк. та мол. шк. віку] / І. Панаріна ; передм. Н. Атамась. - Харків : Ранок, 2019. - 72 с.

В Україні можна зустріти 436 видів птахів. Багато з них—рідкісні, занесені до Червоної книги України, захищені європейським законодавством з охорони природи. Художниця Ірена Панаріна обрала 33 пташки, які проживають чи залітають в Україну, та створила унікальну пташину абетку.

Сердюк М. Біжи, саламандро! : наук.-попул. вид. : для дітей мол. шк. віку / М. Сердюк ; худож. М. А. Микитюк. - Харків : Крокус, 2019. - 24 с.

Вогняна саламандра, дощівка, сисмолоко, ящур, сисак, качур - як тільки не називають цю плямисту ящірку, що мешкає у карпатських лісах! Вогняною її кличуть не випадково. Саламандра має справжню суперсилу, яка рятує її щодня під час дивовижних пригод. Захоплива історія, цікаві факти й барвисті ілюстрації цієї пізнавальної книжки допоможуть вам більше дізнатися про чарівний світ природи та її мешканців.

Тараненко І. І. Книга-мандрівка. Україна : [наук.-попул. вид. : для мол. та серед. шк. віку] / І. І. Тараненко, Ю. О. Курова, М. С. Воробйова, М. З. Лешак. - Київ : Книголав, 2017. - 68 с. : іл.

1200 непересічних фактів про Україну та українців. Ми відшукали не лише найдивовижніше, але й найважливіше, що варто знати про Україну: унікальні місця, де слід побувати, культурні здобутки, видатних особистостей та поворотні моменти, що вплинули на хід історії та життя кожного українця. Ця книга створена з відкриттів, і ми сподіваємося, що з нею ви зможете поглянути на Україну по-новому.

Третяк А. Допитливий малечі про цікаві речі. Подорож по Україні : [наук.-попул. вид. : для дітей мол. та серед. шк. віку] / А. Третяк. - Київ : АВІАЗ, 2016. - 240 с.

Ця книга створена для тих, хто хоче ближче познайомитися з Україною, торкнутися багатств нашого краю, відкрити для себе нові куточки, дізнатися про їх історію. У кожній області є місця, які

вражають, захоплюють, причаровують і назавжди залишаються у пам'яті людей, які там побували.

Україна підземна // Пізнайко. - 2020. - № 8. - С. 6-7.

Інколи найцікавіше не перед очима, а ховається від нас... під землею. Друже, лише поглянь на це диво підземне королівство! Таємничі печери, храми, тунелі, музеї, скарби - усе це наше, українське!

Фотосафарі в Асканії-Нові // Пізнайко. - 2021. - № 5. - С. 10-11.

Зебри, лами, антилопи... Точно сонячний удар! Хіба можуть ці тварини українським степом бігати?

Чорна М. М. Пташині історії : наукові казки : [для дітей дошк. та мол. шк. віку] / М. М. Чорна ; худож.: О. Дученчук, Л. Рейко. - Тернопіль : Навч. книга-Богдан, 2019. - 48 с.

Ця книга допоможе вам відкрити для себе неповторний світ природи, навчить помічати незвичайне у звичайнісінькому, дивуватись і захоплюватись. В кожній казковій історії ти знайдеш детальні описи головних героїв — пташок — та цікаві факти з їхнього життя, доведені наукою.

Я громадянин України : [наук.-попул. вид.] : для дітей мол. шк. віку / ред. кол. Г. Б. Мунін, Л. П. Троценко, І. В. Штакал та ін. - Київ : Патерик, 2013. - 64 с.

У книзі розповідається про національну символіку, види влади, конституцію, окремі сторінки української історії, культури, географії та традицій. Вашу увагу обов'язково приверне яскраві розповідь про природні надбання окремих регіонів України, знайомство з видатними діячами України.

Фольклор

Важливою складовою української культури є безцінний скарб народних традицій, обрядів, звичаїв, що сягають глибокої давнини. Деякі з них виникли ще за первісних часів, інші є елементами християнської культури... Які ж свята відзначали наші пращури? Що означають прадавні символи, які збереглися до нашого часу? Які таємниці приховують у собі вишиванки та писанки? Відповіді на ці та інші запитання ви знайдете у наступному розділі.

Волинь : енциклопедія, казка, гра : [знайомство з історією, географією та культурою Волині : для дітей серед. шк. віку] / уклад. Ю. Бєсєдіна. - Київ : Зелений пес : ТОВ "Гамазин", 2016. - 64 с.

Що нам відомо про Волинь? Старовинні замки, зруйновані фортечні стіни, залишки мурів і легенди – легенди про князів та героїв, королів та лицарів, про сміливців та відчайдухів... Хто розбере, що тут правда, що – вигадка? У цій книжці зібрані казки та легенди волинян, і водночас – інформація про історію, культуру та життя на Волині в давні часи і до сьогодні.

Галичина : енциклопедія, казка, гра : [знайомство з історією, географією та культурою Галичини : для дітей серед. шк. віку] / уклад. Ю. Бєсєдіна. - Київ : Зелений пес : ТОВ "Гамазин", 2016. - 64 с.

Що нам відомо про Галичину? Львівські вулички, старовинні замки, кам'яні мури, князі й літописці, зелений шум Карпат і барвиста гуцульська вишивка, історії, скарби, таємниці... Хто розбере, що тут правда, що — вигадка? У цій книжці зібрані казки та легенди Галичини і основна інформація про історію, культуру та життя в цьому регіоні від давнини і до сьогодні.

Донбас : енциклопедія, казка, гра : [знайомство з історією, географією та культурою Донбасу : для дітей серед. шк. віку] / уклад. Ю. Бесєдіна. - Київ : Зелений пес : ТОВ "Гамазин", 2016. - 64 с.

Що нам відомо про Донбас? Промисловий район, багатство й бідність, шахти й терикони, чорне золото й чорні від вугільного пилу гірники, біла сіль... У книжці зібрані казки та легенди Донбасу, а також інформація про історію, культуру та життя на Донбасі.

Дорогами щастя-долі : міфи та легенди України : [для мол. та серед. шк. віку] / упоряд. А. Ковтун ; худож. В. Ярош. - Київ : Успіх і кар'єра, 2007. - 96 с.

Власну міфологію мають лише древні народи. Саме з найдавніших вірувань починається їхня неповторність, самобутність та унікальність. Як і більшість народів на початку свого розвитку, прадавні українці обожнювали рослин, тварин та сили природи.

Зав'язкін, О. В. Велика книжка. Свята моєї України : [попул. вид. : для мол. та серед. шк. віку] / О. В. Зав'язкін ; іл. матеріал Д. С. Турбоніст. - Київ : КРИСТАЛ БУК, 2016. - 16 с.

Свята бувають різні — релігійні, державні, професійні. Свято — це радість, щире спілкування, розваги та частування. Усі вони пов'язані з давніми народними традиціями та визначними історичними подіями. До цього ілюстрованого видання увійшли розповіді про свята і пам'ятні дні, які ми відзначаємо в Україні. Адресовано всім, хто цікавиться вітчизняною культурою та історією.

Легенди Львова : [книжка-розглядалка : віммельбух : для дітей дошк. віку] / авт. тексту К. Дем'янчук ; іл. Б. Логачової. - Київ : Форс Україна, 2018. - 26 с.

Вирушаймо на екскурсію до Львова. На сторінках цієї книжки герої легенд загубили щось дуже важливе. Прочитайте легенду, знайдіть головних героїв і допоможіть їм відшукати все загублене. А ще відвідайте ці місця з батьками, сфотографуйте і приклейте фотографію у книжку на згадку.

Луценко І. О. Моя країна - Україна : українське народознавство для дошкільнят : [для дітей дошк. та мол. шк. віку] / І. О. Луценко ; [ред. О. П. Івакін ; худож. О. М. Зенич]. - Київ : Аконіт, 2008. - 64 с.

Навчальний посібник "Моя країна - Україна" створений відповідно до програми "Українське народознавство в дошкільному закладі" і призначений для використання у роботі з дітьми від 3 до 6 років. Він розповідає про українську родину і дитину в ній, історію дитячих ігор та іграшок, про житло, ремесла українців, національний одяг, народні звичаї та обряди, про виникнення та історію Української держави, її символіку тощо.

Полісся : енциклопедія, казка, гра : [знайомство з історією, географією та культурою Полісся : для дітей серед. шк. віку] / уклад. Ю. Бесєдіна. - Київ : Зелений пес : ТОВ "Гамазин", 2016. - 64 с.

Що нам відомо про Полісся? Столітні дуби, тремтливі осики, шовковий мох та синє дзеркало озер, чаклуни-лісовики, квітка папороті, заховані в хащах замки, скити, скарби... У книзі зібрані казки та легенди поліщуків та відомості про історію, культуру та життя на Поліссі в давні часи і до сьогодення.

Прислів'я українські : [для дітей дошк. віку] / худож. А. Стефурак. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. - 34 с.

Самі по собі прислів'я – річ звична, і багато збірок про них уже існує. Але прислів'я – річ нерідко доволі абстрактна, і не завжди зрозуміла. А тут – Анастасія Стефурак їх намалювала, зробила наочними буквально, і намалювала класно: простота і легка парадоксальність її малюнків не лише ілюструють, а й подеколи спонукають до питань – тобто пропонують замислитись.

Рідна моя Україна : обряди, повір'я, пісні, прикмети, прислів'я, приказки / уклад. І. І. Сметана. - Харків : Віват, 2019. - 352 с.

У книжці наведено відомості про українські звичаї й обряди, повір'я, прикмети, символи, народні знання і творчість, про побут і працю українців, а також пісні, народні усмішки, скоромовки, лічилки, прислів'я і приказки.

Різдвяна книжка : [для дітей дошк. та мол. шк. віку] / [упоряд. К. В. Шаповалова ; худож. О. Л. Желєзняк]. - Харків : Талант : Юнісофт, 2016. - 16 с.

Книга в довершеному художньому оформленні О. Желєзняк — це унікальна збірка історій про головні зимові свята нашого народу, від Миколая до Водохреща. Красивий об'ємний вертеп, вміщений у книзі, доповнюють цікаві розповіді про народження Немовлятка Христа, традиції святкування Коляди, тексти улюблених колядок і щедрівок, якими ми вітаємо найрідніших людей.

Старовинні українські легенди : народні легенди, зібрані видатними етнографами XIX століття : [для мол. та серед. шк. віку] / уклад. Т. С. Жабська ; худож. С. В. Овчаренко. - Харків : Веста : Ранок, 2006. - 80 с.

Легенди та перекази - це народні, оповиті казковістю оповідання, які пояснюють ті чи інші природні явища, походження географічних назв, висвітлюють визначні історичні події, оповідають про славетних героїв.

Татаренко І. Л. Абетка України = ABC of Ukraine : [довідкове видання] / І. Л. Татаренко. - Харків : Віват, 2016. - 144 с.

"Абетка України", завдяки якій кожен читач отримує унікальну нагоду познайомитися з культурою та історією нашої славетної країни. Особливості національного одягу та кухні, історія міст та видатних пам'яток, традиції й обряди, музичні інструменти, танці і, звичайно, оспівані національні символи – усе це та багато іншого чекає вас на сторінках книжки.

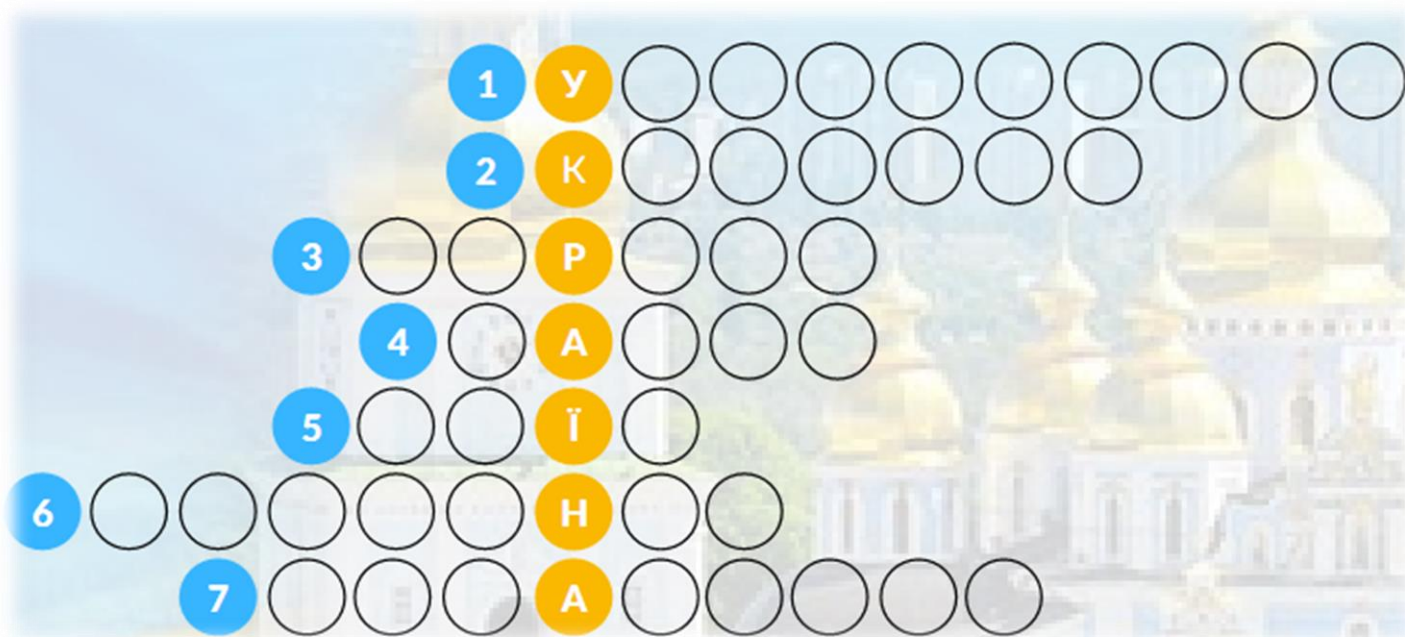

Цікаві завдання

КРОСВОРД «РІДНА УКРАЇНА»

Уважно прочитай запитання і дай відповіді.

1. Державна мова України
2. Гори на заході України.
3. Визначає межі нашої держави.
4. Разом всі громадяни України - це українська ...
5. Столиця України.
6. Ми всі за національністю ...
7. Україна вільно розвивається, тому що вона ... держава.

ЗНАЙДИ СЛОВА

У головоломці зашифровано 15 слів, які пов'язані із Україною.
Розташовані вони як горизонтально, так і вертикально.

Ваше завдання: знайти ці слова згідно із переліком.

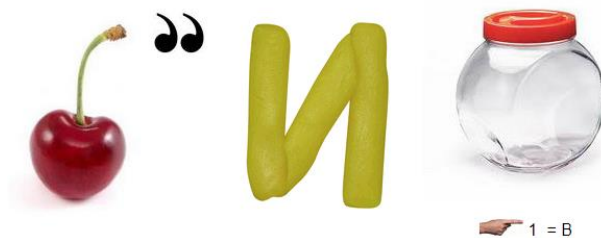
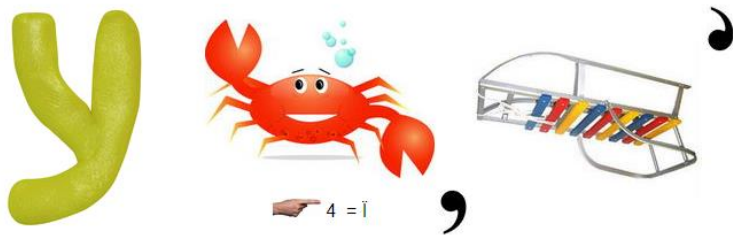
Перелік зашифрованих слів:

калина, пшениця, тризуб, писанка, трембіта, булава, кобзар,
пектораль, вишиванка, козацтво, держава, Незалежність, рушник,
ткацтво, козак

Щ	Д	К	О	З	А	К	Ь	Ї	А	И	К	А	Л	Ц	Щ
К	Ь	О	М	А	К	О	З	А	Ц	Т	В	О	Р	К	Ц
О	Б	П	Ш	Е	Н	И	Ц	Я	Д	З	Б	Р	Щ	П	К
Г	Ц	З	Д	Б	М	И	М	Р	К	А	Л	И	Н	А	Б
Н	Ї	Р	Е	Н	Е	З	А	Л	Е	Ж	Н	І	С	Т	Ь
П	Ѓ	И	Р	Є	Т	П	И	С	А	Н	К	А	Е	Р	Ж
Е	М	Н	Ж	Т	Р	И	Т	Р	Е	М	Б	І	Т	А	Б
К	О	А	А	Р	Ѓ	Н	Р	У	А	К	Р	А	Ц	О	К
Т	С	И	В	И	Ш	Ь	И	Ш	Щ	Б	У	Л	А	В	А
О	К	Л	А	З	К	Х	З	Н	Ї	Л	И	Н	Д	И	Г
Р	В	Щ	И	У	В	И	Ш	И	В	А	Н	К	А	З	З
А	А	К	К	Б	Е	И	Л	К	О	Б	З	А	Р	М	Р
Л	З	Б	А	Ь	Ї	Е	Д	Е	Р	А	Є	Б	Р	Ц	И
Ь	Р	К	Т	К	А	Ц	Т	В	О	Б	Ѓ	М	Н	А	Ж

РЕБУСИ

Відповіді: Україна; Київ; вишиванка; сіль; прапор; самостійність

Для нотаток:

